

**UCHWAŁA NR XXIII/157/2026
RADY GMINY SUCHOŻEBRY**

z dnia 26 marca 2026 r.

w sprawie rozpatrzenia petycji dotyczącej pomników przyrody

Na podstawie art. 18b ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2025r., poz. 1153, ze zm.) art. 9 ust. 2 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach (t.j. Dz.U. z 2018 r., poz. 870) Rada Gminy Suchożebry uchwala co następuje:

§ 1. Postanawia się nie uwzględnic w całości petycji z dnia 16 stycznia 2026 r. złożonej przez mieszkańca Torunia dotyczącej:

1. zmiany - aktualizacji prawa miejscowego w zakresie funkcjonowania 3 pomników przyrody tj. utworzenie uchwały (lub uchwał) Rady Gminy w sprawie pomników przyrody lub w sprawie aktualizacji danych pomników przyrody znajdujących się na terenie Gminy Suchożebry w celu dostosowania prawa miejscowego do aktualnych przepisów wynikających z ustawy.

2. wprowadzenia do programu ochrony środowiska bardziej szczegółowych zapisów: „każdy pomnik przyrody jest wizytowany raz na rok lub raz na dwa lata i podczas takiego przeglądu w terenie sprawdzane są: kompletność i widoczność oznakowania, ogólny wizualny stan zdrowia, przestrzeganie zakazów (np. porządek, niszczenie, zaśmiecanie itp.) i ewentualne potrzeby działań ochronnych i zapobiegawczych; dane te są zapisywane, przekazywane Wójtowi i przekazywane Radzie jako dowód ochrony” celem zapewnienia prawidłowej ochrony.

§ 2. Uzasadnienie dla sposobu rozpatrzenia petycji stanowi załącznik do uchwały.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Przewodniczącemu Rady Gminy Suchożebry i zobowiązuje się ją do poinformowania wnoszącego petycję o sposobie jej rozpatrzenia.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia

Przewodniczący Rady Gminy

Dariusz Krasnodębski

Uzasadnienie

W dniu 16 stycznia 2026 r. do Rady Gminy w Suchożebkach wpłynęła petycja złożona przez mieszkańca Torunia w sprawie pomników przyrody. Petycja została złożona w interesie publicznym. Wnoszący petycję zwraca się o:

1. Zmianę /aktualizację prawa miejscowego w zakresie funkcjonowania 3 pomników przyrody tj. utworzenie uchwały lub uchwał Rady Gminy w sprawie pomników przyrody znajdujących się na terenie Gminy Suchożebry, w celu dostosowania prawa miejscowego do aktualnych przepisów wynikających z ustawy o ochronie przyrody i wyeliminowania niejasności w zakresie sprawującego nadzór,

2. Wprowadzenie do programu ochrony środowiska bardziej szczegółowych zapisów: „każdy pomnik przyrody jest wizytowany raz na rok lub raz na dwa lata i podczas takiego przeglądu w terenie sprawdzane są: kompletność i widoczność oznakowania, ogólny wizualny stan zdrowia, przestrzeganie zakazów (np. porządek, niszczenie, zaśmiecanie itp.) i ewentualne potrzeby działań ochronnych zapobiegawczych; dane te są zapisywane, przekazywane Wójtowi i przekazywane Radzie jako dowód ochrony” celem zapewnienia prawidłowej ochrony pomników przyrody i prawidłowej realizacji programu ochrony środowiska.

Petycja była przedmiotem posiedzenia Komisji Skarg Wniosków i Petycji Rady Gminy Suchożebry w dniu 16 lutego 2026 r., która wnikliwie zbadała przedmiotową sprawę, a następnie przekazała wraz ze stanowiskiem, w którym wyraziła opinię co do nieuwzględnienia w całości petycji, pod obrady sesji Rady Gminy Suchożebry.

Rada Gminy po zapoznaniu się ze stanowiskiem Komisji Skarg Wniosków i Petycji Rady Gminy Suchożebry uznaje, że historycznie, kompetencje w zakresie ustanawiania form ochrony przyrody, takich jak pomniki przyrody, były skoncentrowane na szczeblu wojewódzkim. Do 2009 roku to wojewodowie, jako terenowe organy administracji rządowej, wydawali rozporządzenia powołujące do życia pomniki przyrody. W tym reżimie prawnym powstała większość aktów chroniących starodrzewia i głązy narzutowe w Polsce, w tym również te znajdujące się na terenie Gminy Suchożebry - czyli Rozporządzenie Nr 10 Wojewody Mazowieckiego z dnia 2 marca 2009 r. w sprawie pomników przyrody położonych na terenie powiatu siedleckiego.

Zmiana w tym zakresie nastąpiła wraz z uchwaleniem ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze zmianami w organizacji i podziale zadań administracji publicznej w województwie (Dz. U. Nr 92, poz. 753). Reforma ta, będąca elementem decentralizacji państwa, przeniosła ciężar odpowiedzialności za lokalne formy ochrony przyrody na samorząd gminny. Zgodnie z nowym brzmieniem art. 44 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody, kompetencję do ustanawiania pomników przyrody uzyskała rada gminy.

Wnioskodawca w swojej petycji słusznie zauważył ten moment przejściowy, jednak wyciągnął z niego błędne wnioski prawne. Sugeruje on, że skoro kompetencja przeszła na radę gminy, to akty wydane przez wojewodę stały się wadliwe lub niepełnowartościowe. Jest to interpretacja sprzeczna z fundamentalną dla prawa administracyjnego zasadą ciągłości działania organów państwa oraz zasadą ochrony praw nabytych (w tym przypadku – statusu ochronnego obiektu przyrodniczego). Ustawodawca, przewidując ryzyko chaosu prawnego, który mógłby wynikać z nagłej zmiany właściwości organów, wprowadził przepis intertemporalny o kluczowym znaczeniu dla niniejszej sprawy. Mowa tu o art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r., który stanowi: *"Do czasu wejścia w życie aktów prawa miejscowego wydanych na podstawie upoważnień zmienianych niniejszą ustawą zachowują moc dotychczasowe akty prawa miejscowego."*

W świetle powyższego, twierdzenie wnioskodawcy, jakoby istniała konieczność "dostosowania prawa miejscowego do aktualnych przepisów", jest nieprecyzyjne. Prawo miejscowe (Rozporządzenie Wojewody) jest bowiem częścią aktualnego systemu prawnego na mocy przepisu rangi ustawowej. Nie ma tu sprzeczności wymagającej usunięcia, jest jedynie historyczna zaszłość w nazwie organu wydającego akt, która nie wpływa na jego skuteczność.

Rozporządzenie Nr 10 Wojewody Mazowieckiego z dnia 2 marca 2009 r. w sprawie pomników przyrody położonych na terenie powiatu siedleckiego stanowi akt prawa miejscowego, opublikowany w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego, który wszedł w życie zgodnie z prawem i nie został nigdy uchylony w części dotyczącej Gminy Suchożebry. Rozporządzenie to zostało wydane zaledwie na kilka miesięcy przed wejściem w życie reformy kompetencyjnej (sierpień 2009 r.). Jest to zatem akt stosunkowo nowoczesny, wydany na podstawie ustawy o ochronie przyrody z 2004 roku, a nie – jak to bywa w innych gminach – na podstawie ustaw z lat 40. czy 90. XX wieku. Oznacza to, że terminologia użyta w tym akcie (np. definicje zakazów) jest w dużej mierze kompatybilna z obecnym brzmieniem ustawy.

Na podstawie załącznika do przedmiotowego Rozporządzenia, zidentyfikowano następujące obiekty podlegające ochronie na terenie Gminy Suchożebry:

Pozycja w rozporządzeniu	Lokalizacja (Miejscowość)	Szczegółowe miejsce	Opis Obiektu	Gatunek/ Rodzaj
73	Wola Suchożebrska	Zakłady Mięsne "Sokołów" - zabytkowy park	drzewo	lipa drobnolistna (<i>Tilia cordata</i>)
74	Wola Suchożebrska	Zakłady Mięsne "Sokołów" - zabytkowy park	grupa drzew 2 szt.	lipa drobnolistna (<i>Tilia cordata</i>)
75	Wola Suchożebrska	Zakłady Mięsne "Sokołów" - zabytkowy park	drzewo	buk pospolity (<i>Fagus silvatica</i>)

W celu zachowania szczególnych wartości przyrodniczych, krajoznawczych i historycznych, kolejnych sześć drzew zostało ustanowione pomnikami przyrody Uchwałą Nr VIII/54/2019 Rady Gminy Suchożebry dnia 30 maja 2019 w sprawie uznania drzew za pomnik przyrody.

Pozycja uchwały	Lokalizacja (Miejscowość)	Szczegółowe miejsce	Opis Obiektu	Gatunek/ Rodzaj	Nazwa pomnika przyrody
1	Wola Suchożebrska	Zakłady Mięsne "Sokołów" - zabytkowy park	drzewo	lipa drobnolistna (<i>Tilia cordata</i>)	
2	Wola Suchożebrska	Zakłady Mięsne "Sokołów" - zabytkowy park	drzewo	dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>)	„Stanisław”
3	Wola Suchożebrska	Zakłady Mięsne "Sokołów" - zabytkowy park	drzewo	lipa drobnolistna (<i>Tilia cordata</i>)	
4	Wola Suchożebrska	Zakłady Mięsne "Sokołów" - zabytkowy park	drzewo	jesion wyniosły (<i>Fraxinus excelsior</i>)	„Mieczysław”
5	Wola Suchożebrska	Zakłady Mięsne "Sokołów" - zabytkowy park	drzewo	lipa drobnolistna (<i>Tilia cordata</i>)	
6	Wola Suchożebrska	Zakłady Mięsne "Sokołów" - zabytkowy park	drzewo	klon jawor (<i>Acer pseudoplatanus</i>)	„Janusz”

Wobec powyższego zostały podjęte działania w celu weryfikacji danych zawartych w Centralnym Rejestrze Form Ochrony Przyrody prowadzonym przez Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska, który zawiera aktualny wykaz pomników przyrody znajdujących się na terenie Gminy Suchożebry.

Wnioskodawca w petycji podnosi, że w starych aktach prawnych (w tym w Rozporządzeniu Nr 10, § 5) jako organ nadzoru wskazany jest Wojewoda Mazowiecki, co rzekomo wprowadza chaos kompetencyjny. Argument ten jest chybiony z punktu widzenia systemowej wykładni prawa.

W polskim systemie prawnym obowiązuje zasada sukcesji kompetencji z mocy prawa. Z chwilą wejścia w życie ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r., wszelkie kompetencje nadzorcze przypisane wcześniej wojewodzie w zakresie pomników przyrody przeszły automatycznie na wójta. Dzieje się to niezależnie od treści aktów niższego rzędu. Dlatego zapis w § 5 Rozporządzenia ("Nadzór sprawuje Wojewoda") stał się z dniem 1 sierpnia 2009 r. bezprzedmiotowy w warstwie literalnej, ale w warstwie prawnej czyta się go jako "Nadzór sprawuje Wójt Gminy Suchożębry".

Za bezzasadne należy uznać również żądanie zobowiązania Wójta do cyklicznego raportowania Radzie Gminy o stanie pomników przyrody. Postulat ten, choć brzmiący prospołecznie, jest w istocie sprzeczny z ustrojową pozycją organów gminy i narusza zasady podziału władzy w samorządzie. Ustawa o samorządzie gminnym precyzyjnie rozdziela kompetencje organu stanowiącego (Rady) i wykonawczego (Wójta). Rada Gminy posiada kompetencje kontrolne, które realizuje poprzez Komisję Rewizyjną oraz instytucje zapytań i interpelacji. Rada nie posiada jednak kompetencji do wydawania Wójtowi wiążących poleceń dotyczących bieżącej organizacji pracy urzędu czy sposobu wykonywania zadań zleconych lub własnych, o ile nie wynika to wprost z ustawy (zakaz tzw. "rządzenia przez Radę"). Narzucenie Wójtowi sztywnego, pozaustawowego obowiązku sporządzania specyficznych raportów, w określonych interwałach czasowych, mogłoby zostać uznane przez organ nadzoru za wykroczenie poza granice kompetencji Rady. Wójt odpowiada za stan mienia komunalnego i realizację zadań ustawowych samodzielnie, ponosząc za to odpowiedzialność polityczną (absolutorium) i prawną.

Wnioskodawca nie dostrzega też, że system prawa ochrony środowiska już przewiduje mechanizm raportowania, który czyni jego postulat zbędnym. Zgodnie z art. 18 ustawy Prawo ochrony środowiska, organ wykonawczy gminy ma obowiązek sporządzania co 2 lata raportu z wykonania programu ochrony środowiska i przedstawiania go radzie gminy. Raport ten jest dokumentem kompleksowym, obejmującym całokształt działań gminy w sferze ekologii, w tym również działania w zakresie ochrony przyrody i pomników przyrody. Wprowadzanie dodatkowego, cząstkowego "miniraportu" wyłącznie dla pomników przyrody byłoby działaniem nieracjonalnym, prowadzącym do biurokratyzacji pracy urzędu i dublowania informacji.

Komisja przeanalizowała również skutki finansowe i proceduralne ewentualnego uwzględnienia petycji. Podjęcie nowej uchwały w sprawie pomników przyrody nie jest, jak sugeruje wnioskodawca, prostą "aktualizacją". Jest to pełnowymiarowy proces legislacyjny, obwarowany wymogami ustawy o ochronie przyrody. Zgodnie z art. 44 ust. 3a ustawy o ochronie przyrody, projekt uchwały w sprawie ustanowienia (lub zmiany) pomnika przyrody wymaga uzgodnienia z właściwym Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska (RDOŚ). Aby RDOŚ mógł uzgodnić taki projekt, gmina musi przedłożyć aktualną, profesjonalną dokumentację przyrodniczą. W praktyce oznacza to konieczność zlecenia inwentaryzacji dendrologicznej oraz prac geodezyjnych. Koszty tych działań, choć trudne do precyzyjnego oszacowania, z pewnością obciążąłyby budżet gminy. Dlatego wydatkowanie środków publicznych na ten cel, w sytuacji gdy obiekty są bezpieczne i posiadają ważną podstawę prawną ochrony, nosiłoby znamiona niegospodarności.

Wobec powyższego Rada Gminy Suchożębry postanawia nie uwzględnić petycji w całości.

Przewodniczący Rady Gminy

Dariusz Krasnodębski